

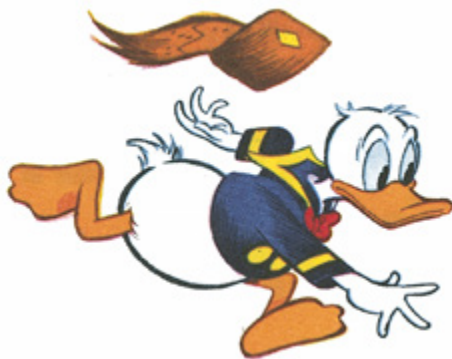
KLASSIKKO-
VINKIT!

WALT DISNEY

SUDEN- PENTUJEN KÄSIKIRJA

TAMMI

© 1976, 2020 Disney Enterprises, Inc.
Tammi, 2020

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.
Teos sisältää valikoituja otteita kirjoista *Sudenpentujen käsikirja* ja *Sudenpentujen käsikirja 2*, jotka on aiemmin julkaissut Sanomaprint Kirjat. Alkuteokset: *Manuali delle giovani marmotte* ja *Gröngölingsboken nr 2*. Saksan- ja norjankielisistä laitoksista suomentaneet Anna-Liisa Liukkonen, Irma Fast ja Anja Leppänen.

Valikoiman toimittanut Katariina Heilala / Tammi.
Painettu EU:ssa

ISBN 978-952-04-1630-0

WALT DISNEY
**SUDEN-
PENTUJEN
KÄSIKIRJA**

TAMMI • HELSINKI

TÄMÄN KIRJAN OMISTAA

Nimi:

Osoite:

Puhelinnumero:

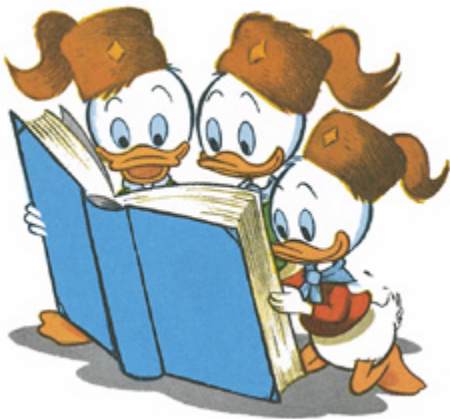

Johdanto

Olipa edessä millainen pulma tahansa, Ankkalinnan tunnetuimmat neuvokkaat sudenpentupartiolaiset, Tupu, Hupu ja Lupu, turvautuvat kuuluisaan käsikirjaansa. Kirja sisältää uskomattoman määrän tietoa luonnonilmiöistä ja luonnossa liikkumisesta, monipuolisia niksejä ja muita sudenpentupartiolaisten taitoihin kuuluvia asioita.

Tähän kirjaan on valikoitu kahden alun perin 1970-luvulla suomeksi julkaistun sudenpentukäsikirjan ajattomimmat klassikkovinkit ja huimimmat tarinat. Sudenpentujen käsikirja yhdistää sukupolvia, ja siihen onkin hauskaa tutustua yhdessä koko perheen voimin. Lapsille kirja on tietojen ja taitojen aarreaikka, olipa kyseessä sitten leijojen rakentaminen ja muu askartelu, jännittävän merirosvotarinat ja eräretkien seikkailut, salakielisanomien laatiminen tai luonnonilmiöiden tutkiminen. On myös hauskaa ja opettavaista nähdä, miten tietoa hankittiin ja millaisia asioita puuhailtiin ennen internetiä ja älypuhelimia! Aikuisille kirja on nostalginen matka omien sudenpentuseikkailujen muistoihin.

Mineraalien kovuus

Jos keräät kiviä, sinulle saattaa olla hyötyä seuraavasta mineraalien kovuusasteikosta, kun yrität määrittellä löytösi lajin. Kovuusaste riippuu kiven kyvystä vastustaa naarmuuntumista. Mineraaleista kertovista kirjoista saat tietää näistä asioista enemmän. Kovin mineraali asteikossa on timantti, n:o 10 ja pehmein kalkki, n:o 1.

1. Kalkki
2. Kipsi
3. Kalkkisälpä
4. Fluorisälpä
5. Apatiitti
6. Maasälpä
7. Kvartsi
8. Topaasi
9. Korundi
10. Timantti

Jos siis outoa kiveä raaputtaessasi arvelet sen olevan yhtä kovaa kuin maasälpä, sen kovuusaste on 6.

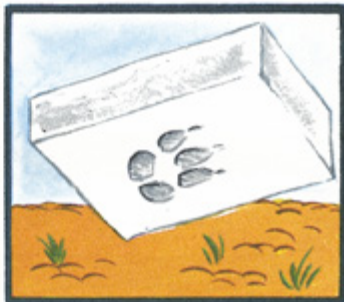
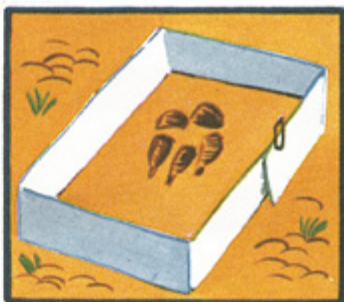
Jäljet laatikossa

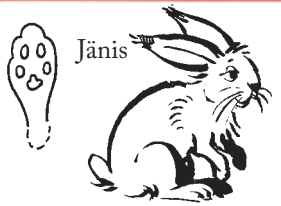
Oletko koskaan yrittänyt kerätä eläinten jälkiä? Se on hyvin hauskaa ja kiinnostavaa puuhaa, eikä kovin vaikeakaan.

Puhdista ensin jälki oksista ja kivistä, mutta varo tarkoin sotkemasta sitä. Aseta sitten kuvan osoittamalla tavalla pahviliuska tai laatikon reunat jäljen ympärille. Kaada kehikkoon hitaasti kipsivelliä, kunnes jälki on peittynyt pari senttiä paksun kerroksen alle. Odota, kunnes kipsi on kuivunut – vähintään puoli tuntia – ja nosta sitten kipsilevy

maasta. Jälki on painunut kipsiin.

Saadaksesi jäljen sellaiseksi kuin näit sen luonnossa, tee koko juttu uudestaan, mutta nyt kipsilevyä muottina käyttäen. Aseta kipsilevy niin, että jälki on ylöspäin ja kierrä sen ympärille taas pahvikehys. Huuhto näin saamasi muotti saippuavedellä. Sitten valutat taas hitaasti kipsivelliä kuten edellä ja odotat, kunnes uusi jälki on kuivunut. Sivulla 10–11 on esitetty muutamien eläinten jälkiä.

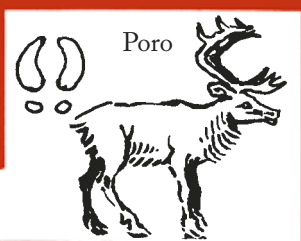
Jänis

Orava

Hirvi

Poro

Saksan-
hirvi

Metsä-
kauris

Kettu

Saukko

Minkki

Kärppä

Mäyrä

Karhu

Tunnistatko eläimet?

Oikeat vastaukset löydät sivuilta 92–93

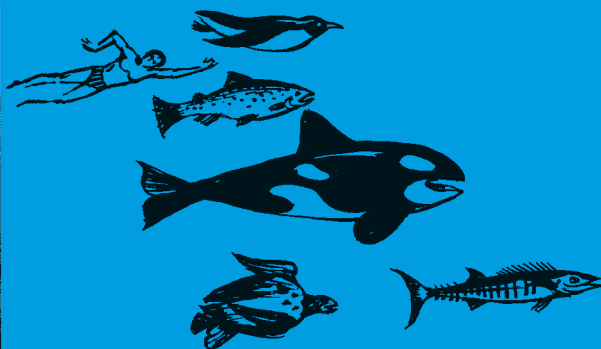
Näin nopeasti ne uivat

km/t 8

35

60

80

Näin pitkälle ne hyppäivät

cm 400

900

1250

Puhuvia lintuja

Papukaijat ovat kauniita ja hauskoja lintuja. Ne sopivat mainiosti kotieläimiksi ja elävät melko vanhoiksi. Iso harmaa afrikkalainen papukaija on paras ja innokkain puhumaan ja suosituin papukaijalaji kaikkialla maailmassa. Mutta monet ovat myös ihastuneet vihreään Amazonin papukaijaan. Molemmat lajit ovat hyvin kilttejä ja voivat oppia puhumaan. Villeinä nämä linnut syövät erilaisia jyviä, marjoja, hedelmiä ja pähkinöitä, joita kasvaa runsaasti niiden asuinseuduilla. Tällaisten lintujen tulee saada mahdollisimman samanlaista ruokaa kuin se, mitä ne luonnossakin syövät.

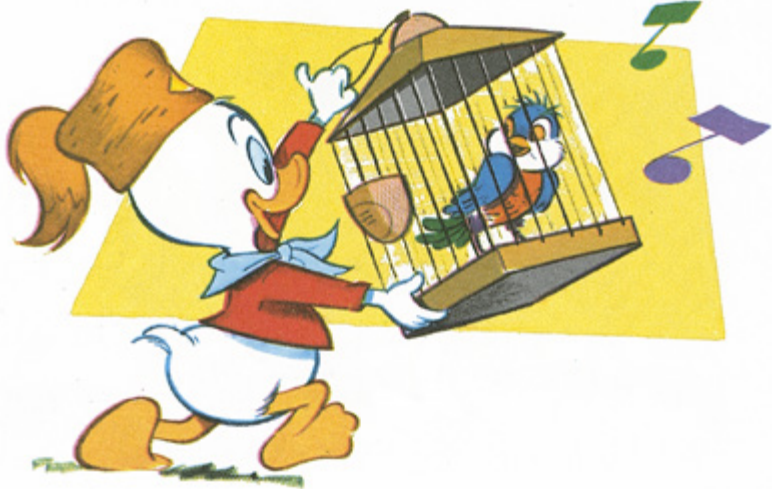

Papukaijat ovat sangen älykkäitä eläimiä ja tarvitsevat paljon välineitä, joiden kanssa ne voivat puuhailla. Ne jyršivät hyvin mielellään lehtipuiden oksia, mutta on huomattava, että joidenkin puiden kuori on niille myrkyllistä. Ellei niillä ole oksia nakerreltavina, ne saattavat ikävissään nyppiä höyhenet päältäään. Monet papukaijat todella tekevät näin häkkiin jouduttuaan. Tavallisesti ne kuitenkin viihtyvät hyvin sisällä, mutta eivät siedä vetoisia huoneita.

Ara on myös lemmikkilintuna suosittu. Se on hyvin värikäs ja kaunis lintu, mutta koska se on varsin kookas, se ei sovi joka kotiin. Ara saattaa tulla hyvinkin kesyksi, mutta vieraita se oudoksuu ja näiden sietää olla varovaisia. Aran purema näet ei ole oikein mukava juttu.

Suomen yleisin papukaijalaji lienee undulaatti, joka alkuaan on kotoisin Australiasta. Se kasvaa vain 18–20 sentin pituiseksi.

Papukaijaa puhumaan opettaessa on oltava valaistussa ja rauhallisessa huoneessa, minne ei kuulu muiden lintujen ääniä. Papukaijalle toistetaan joka päivä sama sana, ja vain yksi sana kerrallaan, kunnes lintu sen oppii. Sanat saavat olla vain kaksi-

Huolehdi pikkulinnuista talvella

Muuttolinnut eivät lähde Suomesta syksyisin vain päästäkseen lämpimiin maihin, vaan ennen kaikkea siksi, etteivät ne löydä täältä tarpeeksi ruokaa talvella.

tavuisia. Herkkupala palkintona onnistumisesta kannustaa lintua hokemaan sanaa uudelleen. Ja sitten on uuden sanan vuoro. Mutta oppitunti ei koskaan saa kestää liian kauan, eikä linnun kanssa saa menettää malttiaan. Rauhallisesti ja lempeästi opettaminen sujuu parhaiten – tämä pätee niin papukaijoihin kuin muihinkin eläimiin.

Meidän maassamme talvehtivat lintulajit selviytyvät kyllä lumesta ja pakkasesta, mutta monien on vaikea löytää ruokaa. Pidä siis aina lintulaudallasi jotakin syötävää – popsijoista ei ole puutetta.

Auringonkukansiemenet, jyvät ja kauraryynit ovat sopivaa ravintoa. Monet linnut pitävät myös talista, ihrasta ja kookosrasvasta. Pidä huoli siitä, että ruoka on suolatonta, sillä suola on pikkulinnuille myrkyä.

Katso, ettei tuuli pääse puhaltamaan pois ruokaa tai lumi sitä peittämään.

Yritä sijoittaa lintulauta siten, etteivät kutsumattomat vieraat, kuten oravat ja kyyhkyset, pääse sinne pelottelemaan pikkulintuja pois.

Laitamme akvaarion

Akvaario hankitaan yleensä puolivalmiina, jolloin omistaja itse voi sisustaa sen lopulliseen käyttökuntoon.

Ensimmäiseksi tarvitaan hiekkaa. Parasta on jonkin puron pohjahiekka, joka on jo valmiiksi puhdistunut virtaavassa vedessä. Tavallinen hiekka on ehdottomasti puhdistettava monessa vedessä, muutoin akvaarion vesi sameutuu. Hiekka kaadetaan akvaarion pohjalle siten, että se edessä ulottuu kehyksen reunaan ja takana vähintään kaksi kertaa korkeammalle.

Akvaarion kivet täytyy valita huolellisesti. Koskaan ei pidä ottaa kiviä, joista liukenee suoloja, koska ne tekevät veden kovaksi.

Kauniit kristallinmuotoiset kivet hajoavat helposti, ja ne voivat aiheuttaa kalojen kuoleman.

Akvaarioon kuuluu myös kasveja, ei vain koristeeksi vaan siksi, että ne kehittävät happea veteen. Kasveja on saatavissa akvaarioliikkeistä. Ne istutetaan siten, etteivät ne kätke kaloja liiaksi näkyvistä.

Akvaariota täytyy suojata paah-tavalta auringolta ja ylettömältä lämmöltä, mutta sen täytyy saada riittävästi valoa, jotta kasvit voivat kasvaa. Edullisinta on tietysti päivänvalo, mutta jos se ei riitä, antavat erityisesti akvaariota varten suunnitellut hehkulamput vesikasveille riittävästi valoa.

Sammakkomies tarvitsee apua

Sammakkomies tarvitsee apua pukeutuessaan varusteisiinsa ja myös ollessaan veden alla. Sammakkomiehen on esimerkiksi hukkumistapauksissa lähdettävä matkaan niin nopeasti, ettei hän ehkä ehdi saada mukaansa kokenutta apumiestä. Hänen on silloin pakko pyytää apua joltakin sivulliselta, ehkäpä juuri sinulta. Niinpä on hyvä tietää, mitä silloin pitää tehdä.

Pukeutuessaan sammakkomies itse voi parhaiten antaa ohjeita avustajalleen. Mutta sukelluksissa sammakkomies käyttää miltei aina pelastusköyttä, ja sitä avustajan on pidettävä sopivan kireällä niin että hänellä koko ajan on tuntuma mieheen veden alla.

Joka kahdeskymmenes sekunti avustajan on kevyesti nykäistävä köydestä. Se tarkoittaa: ”Onko kaikki hyvin?” Sammak-

komies vastaa ”Kaikki hyvin” nykäisemällä hänkin puolestaan kerran. Mutta ellei tätä nykäisyä tule, avustajan on vedettävä sammakkomies ylös niin nopeasti kuin mahdollista.

Voi sattua, että sammakkomies haluaa lisää köyttä vaikkapa päätäkseen sisään uponneeseen autoon tai veneeseen. Silloin hän nykäisee köydestä kaksi kertaa. Se merkitsee: ”Anna lisää köyttä”.

Kolme nykäisyä köydessä merkitsee, että sammakkomies haluaa ylös ja että auttajan pitää vetää hänet pintaan.

Jos sammakkomies antaa useita merkkejä peräkkäin, avustajan on vedettävä hänet ylös niin nopeasti kuin suinkin, sillä tämä tarkoittaa:

”Vaara! Vedä minut ylös!” Nämä merkit ovat kasainvälisiä; niitä siis käytetään kaikkialla.

Kaloja ei pidä panna akvaarioon, ennen kuin se on ollut valmiiksi sisustettuna vähintään kolme päivää, mieluummin kauemminkin.

Onko akvaarion pito vaivalloista? Kaikki kotieläimet vaativat huolenpitoa ja hoitoa. Lamppu on sytytettävä joka aamu ja sammutettava iltaisin. Kajoja on ruokittava ja ruoan-

jätteet on poistettava. Veden lämpötilaa on koko ajan tarkkailtava. Viikon tai kahden välein akvaario on puhdistettava ja lima poistettava. Joka toinen kuukausi siihen on vaihdettava puhdas vesi. Monia muita kotieläimiä on vaikea jättää kotiin lomamatkojen ajaksi, mutta akvaariokalat voivat olla oloissaan parisen viikkoa.

Kulta – jalo metalli

Kulta ei ole harvinaisin eikä kallisarvoisin metalli, mutta on monia perusteluja sille, että määrittelemme sen arvokkaimmaksi metalliksi.

Se on kaunista ja helposti työstettävää. Siksi sitä käytetään kaikkein hienoimpien korujen valmistamiseen. Kulta on helppo muotoilla: 10 grammasta kulta voidaan saada 325 metriä kulturalankaa.

Lisäksi kullalla on erinomaisia kemiallisia ominaisuuksia. Vesi, happi tai hapot eivät vaikuta siihen eikä sen loisto himmene.

Kulta löydetään jokien pohja-

sorasta ja vuoristoista. Suomessa kulta löydetään Lapista, vaikka jokseenkin pieniä määriä. Silloinkin kun kulta löytyy vain joitakin grammoja kivitonnista, sen kaivaminen tai huuhtominen kannattaa, sillä kulta on kallista. Sorasta löytyvä kulta esiintyy pyöreähköinä muruina, joita kutsutaan nimellä hippu. Kivessä se esiintyy useimmiten lehden muotoisena. Etelä-Afrikka on maailman suurin kullantuottaja.

Ihminen on aina pitänyt kullasta. Usein saamme lukea mitä ihmeellisimmistä kulta-aarteista. Kerrotaan, että inkojen aikana muinaisessa Perussa oli kadutkin silattu kullalla.

Ankeriaan salaisuus

Ankeriaan vaellukset ja kutupai-
kat olivat pitkään salaisuuksia.
Sekä Euroopassa että Ameri-
kassa ankeriaita elää merenran-
nikoilla, murtovesissä ja makeis-
sa vesissä. Mutta joka syksy osa
niistä lähtee vaiston määräämä-
nä kohti salaperäistä kutupaik-
kaa Sargassomeressä.

Sargassomeri sijaitsee Golf-
virran suvannossa Atlantin luo-
teisosassa. Sinne kerääntyy suu-
ret määrät ajelehtivia leviä – jopa
sellaisia määriä, että aluetta pi-
dettiin aikoinaan purjelaivoille
vaarallisena.

Ilmeisesti nimenomaan levät
ovat se vetovoima, joka hou-
kuttaa ankeriaat sinne. Aikai-

semmin luultiin, että ankerias
kutemisen jälkeen kuoli Sar-
gassomeressä, mutta nykyään
arvellaan, ettei eurooppalainen
ankerias ehkä ehdi uida perille
ennen kuolemaansa. Amerikka-
laisella ankeriaalla sitä vastoin
on lyhyempi matka, ja se ehtii
kutea Sargassomeressä. Poikaset
kulkeutuvat Golfvirran mukana
koilliseen.

Matkaan kuluu noin kaksi
ja puoli vuotta, poikaset koke-
vat tänä aikana muutosvaiheen.
Kasvuvaiheen jälkeen ankerias
nousee jokiin, joissa se elää 9–13
vuotta ja kasvaa metrin pituisek-
si. Sitten se jonakin syksynä pa-
laa takaisin Sargassomereen.

Aiotko hankkia koiran?

Ennen kuin hankit itsellesi koiran, sinun on hankittava asiaa tarkoin. Ei siksi, että olisit teke­mäisilläsi tyhmyyden, vaan siksi että otat vastuun elävästä olen­nosta. Useimmat koirat tarvitsevat liikuntaa joka päivä. Sinä itsekö otat ulkoiluttamisen tehtäväksesi vaiko joku muu perheenjäsen? Ei vain ensimmäisinä päivinä ja viikkoina, jolloin on hauska näyttää pentua tovereille, vaan joka ainoana päivänä, satoi tai paistoi. Onko kotonasi päivisin aina joku, jottei koira jää yksin ihmisten mentyä työhön ja kouluun? Onko per-

heelläsi mahdollisuus ottaa koira mukaan, kun lähdette lomalle, tai onko teillä tiedossa luotettava henkilö, joka voi hoitaa sitä poissaollessanne? Nämä ovat vain muutamia seikkoja, joita on ehdottomasti tarkoin harkittava, kun ollaan aikeissa hankkia koira.

Koira saattaa olla suunniltaan ilosta, kun se huomaa, että ollaan lähdössä ulos. Se kuolaa, kun se näkee lempiruokaansa. Se pitää leikkimisestä ja riehumisesta ja se haukahteleeekin, mutta ennen kaikkea se haluaa ja tarvitsee ystävällisyyttä ja hellyyden

osoituksia. Koiranhoitajan täytyy olla kärsivällinen, järkevä ja aina johdonmukainen.

Vain näillä ominaisuuksilla varustettu isäntä onnistuu kasvattamaan kelpo koiran.

Ennen kuin pentu tuodaan kotiin, on päätettävä, missä silmä on ikioma makuupaikkansa. Koiralla täytyy olla tyyssija, missä se tietää saavansa olla rauhasa. Etenkin pentu, mutta yleensä myös varttunut koira, tarvitsee paljon enemmän unta kuin ihminen, ja kun se haluaa, sen on saatava nukkua häiritsemättä vaikkapa keskellä päivääkin.

Koira on tavoissaan sangen säännöllinen. Alkuaikoina sen on päästävä ulos aina ruokailun tai juomisen jälkeen. Koiran saa

parhaiten oppimaan toimimalla kärsivällisesti, ystävällisesti ja kehuen. Karjuminen vain pahentaa asiaa.

Koira on hyvin herkkä äänensävyille ja se huomaa niistä, ollaanko siihen tyytyväisiä tai tyytymättömiä. Se yrittää aina

saada tunnustusta ja pahastuu, jos se huomaa, että isäntä on siihen tyytymätön. Jos sitä kohdellaan johdonmukaisesti alusta asti, se oppii pian siistiksi ja siitä tulee kaikin tavoin hyvätapainen.

Koiraa on hoidettava ja harjattava joka päivä. Sileäkarvaisille koirille on olemassa erityisiä harjalapasia, joilla turkki saadaan

kiiltäväksi ja hienoksi. Pitkäkarvaisten koirien hoito vie paljon aikaa, koska niiden turkki usein takkuuntuu ja takkutupsujen selvittely on tapahduttava varovasti.

Koira kylvetetään niin harvoin kuin mahdollista. Pesua kuivashampoolla sen sijaan voidaan suosittaa. Jotkin rodut, esimer-

kiksi villakoirat, keritään aika säännöllisesti. Yleensä on hyvä antaa erikoishoito kuten trimmaus, kynsien leikkaus ja korvien sekä hampaiden puhdistus asiantuntijan tehtäväksi. Se lopuksi korvaa itsensä.

Nykyään koirien hoito on niin erikoistunutta, että on varmintä kysyä esimerkiksi ruokintaohjeita sieltä, mistä pentu on ostettu. Saatavissa on myös monia hyviä koiranhoidon opaskirjoja, joihin kannattaa tutustua.

Ensimmäiseksi olisi koiran opittava tuntemaan oma nimensä. Sen opettaminen käy helposti. Kutsu sitä nimeltä ja kun se lopulta tulee, sen on saatava kehumisia ja palkkio. Muutaman kerran päästä se jo totteleekin nimeään.

Seuraavaksi sen on opittava istumaan käskettäessä. Tämä on myös helppoa. Komenna: "Istu!" samalla kun painat koiran pakarat varovasti maahan. Kun se istahtaa, sitä pitää hyvitellä vaikkapa makupalalla. Ei kestä kauan ennen kuin se ymmärtää, mitä sen halutaan tekevän. Samalla tavalla se voidaan opettaa laskeutumaan makuulle. On aina käytettävä samaa

komentosanaa, jotta koira ymmärtäisi, mitä siltä odotetaan. Muutaman minuutin opetus päivässä riittää, jotta se ehtii omaksua uusia asioita innostuneesti ja hermoilematta.

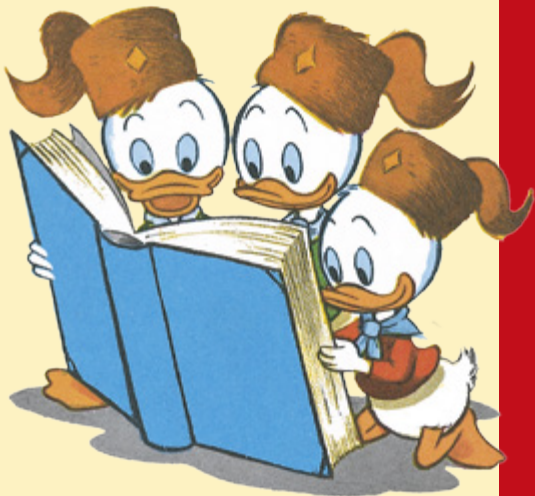
Valitettavasti suurin osa koirista saa aivan liian vähän liikuntaa. Koiran on päästävä ulkoilemaan vähintään kolmesti päivässä. Mitä isompi koira, sen suurempi on sen liikunnantarve.

KLASSIKKOKÄSIKIRJAN PARHAAT NIKSIT JA TARINAT!

Olipa edessä millainen pulma tahansa, Ankkalinnan neuvokkaimmat sudenpennut Tupu, Hupu ja Lupu turvautuvat kuuluisaan käsikirjaansa. Kaikenkattavassa opuksessa on myös vinkkejä luonnossa liikkumiseen ja monenlaisen hauskaan puuhailuun.

Tähän kirjaan on valikoitu parhaat palat jo 1970-luvulla suomeksi julkaistuista Sudenpentujen käsikirjoista. Kirjan parissa viihtyy koko perhe: lapsille se on jännittävien tietojen, taitojen ja tarinoiden aarreaitta, aikuisille nostalginen matka muistoihin.

L79.8

ISBN 978-952-04-1630-0

9 789520 416300

www.tammi.fi